

RAPPORT

Prosjekt rehabilitering av Ringi Kalkovn 2019 – 20 – sak 190035

Bakgrunn for prosjektet

Prosjektet omhandler istandsetting av Bærum kommunes best bevarte gårds kalkovn. Ovnene ligger i et ca. gammelt kulturlandskap rundt middelalderkirken Tanum i Bærum. I tillegg til kirkene har landskapet oldtidsveier, gravhauger og andre fornminner. Kalkovnen – som også er grunnlaget for Bærum kommunevåpen – er muligens 400 år gammel.

Ovnene ble totalrestaurert i 1981 av Asker og Bærum Historielag og har gjennom mange år vært sentral i formidlingen av historien om kalkbrenningen i Bærum. I 2017 ble det imidlertid konstatert at ovnens bakre vegg var i bevegelse innover. Dette skyldes sannsynligvis inntrenging av vann fra baksiden med frostsprengning over tid. Vurderingen var da at en vesentlig rehabilitering var nødvendig for å unngå at ovnene styrtet sammen.

Asker og Bærum Historielag besluttet da i 2017 å igangsette et rehabiliteringsprosjekt og lagets styremedlem Bård Mostveit ble valgt til prosjektets leder.

Prosjektforberedelse

Første trinn i var en omfattende rydding av området for mindre trær og buskas. Dette ble gjennomført av Historielagets medlemmer.

Etter en gjennomgang av ovnene ble det utarbeidet en foreløpig tilstandsvurdering og en fremdriftsplan ble satt opp. Etter anbefaling fra flere kulturminnehold ble Åsgard Millar AS, Oslo valgt som hovedentreprenør for arbeidet. De leverte etter noe tid et prisoverslag på kr. 570 000 for deres del av arbeidet som måtte utføres. Dette dannet så grunnlaget for vårt budsjett og de søknadene om støtte til prosjektet som Historielaget sendte ut. Tidlig våren 2019 var finansieringen kommet så langt at vi kunne gi Åsgard Millar AS beskjed om at arbeidet kunne starte.

Oppstarten trakk imidlertid i langdrag og på sensommeren ble det klart at entreprenøren ikke kunne gjennomføre oppdraget i 2019. Noen løfter om 2020 kunne vi heller ikke få hvilket medførte at vi valgte å søke etter et nytt firma som kunne påta seg selve grave- og murerarbeidet. Det skal her legges at firmaet Åsgard Millar AS er opphørt og slettet i Brønnøysundregisteret pr. 11.08.20.

Vinteren 2020 overtok undertegnede som ansvarlig leder av rehabiliteringsprosjektet. Etter noe søken etter ny entreprenør fikk vi kontakt med Murmester Einar Espedalen, Bø i Telemark. Firmaet hadde utført en rekke rehabiliteringsoppgaver av kulturminner i Telemark og var kjent med arbeidet med murer og konstruksjoner som den vi har i kalkovnen. Vi mottok ny vurdering av prosjektet med pristilbud og avtale ble gjort. Espedalens vurdering medførte – som det vil fremgå av regnskapet - en betydelig reduksjon av de samlede utgiftene for gjennomføringen av prosjektet.

Gjennomføring.

Murmester Espedalen fant det helt nødvendig å rive ned det meste av ovnkonstruksjonen for å reparere bakveggen. Han mente at en nennsom utgraving av jordvullen bak ovnen og forsiktig reetablering av bakre ovnsmur ville løse problemet. Han påpekte videre at det var spesielt viktig å drenere området bak ovnen for å redusere muligheten for vanninntak og frostsprengning i fremtiden.

Grave og mur-arbeidet ble gjennomført oktober – november 2020. En mindre gravemaskin og håndkraft ble benyttet til arbeidet. Videre ble den ødelagte betongringen på toppen av ovnen fra 1981-restaureringen, erstattet. Denne ringen eller dekslet, er ikke historisk korrekt, men ble i sin tid lagt for å redusere inntrengen av vann i det ytre murlaget i den indre delen av ovnen. De ytre veggene av ovnen er også gjennomgått og her ble steiner som hadde glidd ut eller var ødelagte, blitt erstattet.

Med muren på plass og en ny rydding av området gjennomført, ble det montert et sikringsgjerd på baksiden av ovnen. Dette er et nytt pålegg fra kommunen for å unngå at publikum og spesielt barn i skoleklasser som besøker stedet, faller ned i ovnen – et fall på nærmere 4 meter. Spesialrådgiver Bjørn Christian Edvardsen fra Bærum kommunes kulturminneavdeling har inspisert rehabiliteringen og funnet at prosjektet er vel gjennomført.

Etterskrift

Informasjonsskilt som det i utgangspunktet bør settes opp to av, gjenstår. Disse kan ikke monteres før vinteren er over – vi planlegger april.

Historielagets eget timeforbruk er betydelig øket i forhold til det opprinnelige estimatet. Det er en kombinasjon av noe ryddearbeid på området som måtte gjentas i 2020. Videre har de problemer prosjektet møtte i 2019 og det følgende arbeidet med nye leverandører, medført et en sterk økning i tid til organisering og administrasjon.

Vi planlegger også en markering av det vel utførte arbeidet til våren. Vi håper da på deltakelse fra alle bidragsytere samt kommunens ordfører. Ovnen er Bærum kommunes våpen!

Bjørn Frodahl
20.01.2021

Foto: Ringi kalkovn før restaurering – Bakvegg som kollapser.

Foto: Ringi kalkovn - Etter støping av ny ring rundt toppen.

Foto: Ringi kalkovn – Etter montering sikkerhetsgjerde

Foto: Ringi kalkovn – Restaurering

